

OBRAZLOŽENJE

Nacrta prijedloga Odluke o socijalnoj skrbi Grada Rijeke

PREDGOVOR

Grad Rijeka od 1993. godine putem Odluke o socijalnoj skrbi omogućava socijalno ugroženim građanima ostvarivanje određenih socijalnih prava kako bi ih zaštitio od siromaštva i/ili socijalne isključenosti. Trenutno je Odlukom definirano ukupno 11 prava, od kojih su neka jednokratna (npr. poklon bon za nabavu opreme novorođenčetu, pogrebni troškovi), neka se odobravaju u trajanju od nekoliko mjeseci (npr. smještaj djece u jaslice/vrtić, marenda u OŠ), veći dio ih se odobrava na razdoblje od godinu dana (npr. komunalne usluge, javni gradski prijevoz) a dio ih je neodređenog roka trajanja zbog specifičnih potreba korisnika (npr. liječenje u psihijatrijskoj bolnici Lopača, usluga pomoći u kući). Spomenuta Odluka temelji se prvenstveno na Zakonu o socijalnoj skrbi i Zakonu o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, te godišnjim Zaključcima Gradonačelnika kojima se reguliraju pojedina prava.

Trenutno na pružanju gradske socijalne skrbi u različitom opsegu radi 11 djelatnika Odjela gradske uprave za zdravstvo i socijalnu skrb Grada Rijeke a u manjem dijelu i vanjski suradnici (Centar za socijalnu skrb Rijeka, Dom zdravlja PGŽ, Savjetovništvo za prehranu dojenčadi). Njihovi poslovi obuhvaćaju aktivnosti zaprimanja i obrade zahtjeva stranaka i izdavanja rješenja, unos podataka u bazu za evidenciju korisnika, kontrolu računa i financijske transakcije, statističke analize i izrade izvještaja, pripremu dokumentacije (obraci zahtjeva i rješenja, Odluka, zaključci i sl.) te informiranje potencijalnih korisnika i javnosti.

Prethodne, 2013. godine Odjel je odobrio ostvarivanje 17.964 prava za 10.292 korisnika (cjelokupna kućanstava ili pojedini članovi kućanstava/pojedinci). U prvoj polovici ove godine već je ostvareno više od 13.000 prava i zaštićeno oko 9.000 korisnika. Ističemo da je Grad Rijeka zakonski dužan u proračunu osigurati sredstva isključivo za podmirenje troškova stanovanja i obroka u pučkoj kuhinji za korisnike državne zajamčene minimalne naknade (za oko 7% ukupnog broja korisnika, odnosno za oko 11% ukupno ostvarenih prava). Sva ostala ostvarena prava i preostali broj korisnika predstavljaju viši standard socijalne zaštite po kojem je Grad Rijeka prepoznatljiv na razini države.

Unatoč dugoročnoj ekonomskoj krizi, u Rijeci se nastavlja provedba suvremene socijalne politike definirane Strategijom razvoja Grada Rijeke za razdoblje 2014.–2020. godine. Tako je ove godine u suradnji s Odsjekom za psihologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci ispitana učinkovitost postojećih gradskih socijalnih mjera usmjerenih sprječavanju siromaštva i/ili socijalne isključenosti iz perspektive korisnika. Utvrđeno je zadovoljstvo korisnika pojedinim mjerama, identificirane posebno rizične skupine korisnika s obzirom na njihovo opće zdravstveno stanje, doživljaj stresa, percepciju socijalne isključenosti i osjećaj zadovoljstva životom na osnovi čega su i predložene mjere za daljnje poboljšanje socijalne zaštite pojedinih kategorija korisnika gradskog socijalnog programa (uvođenje potpuno novih oblika pomoći ili poboljšanje postojećih pomoći). Nadalje, nakon razvoja internetske stranice Socijalni program Grada Rijeke (on-line socijalni savjetnik) namijenjene građanima, tj. potencijalnim korisnicima socijalnog programa, započelo se s razvojem ekspertnog IT sustava namijenjenog radu djelatnika sa strankama. Ekspertni sustav temelji se na suvremenim tendencijama rada s korisnicima, što podrazumijeva potpunu usmjerenost ka korisniku kao osnovne pretpostavke za pružanje cjelovite socijalne pomoći svakom korisniku, čim jednostavnije procedure dodjele pomoći i zadržavanje povjerenja građana u lokalnu upravu kao pravednog transfera socijalne solidarnosti.

I. UVOD

Dana 01. siječnja 2014. godine stupio je na snagu novi Zakon o socijalnoj skrbi ("Narodne novine" broj 157/13., u daljnjem tekstu: Zakon) kojim je odredbom članka 117. stavka 2. propisana obveza jedinice lokalne samouprave da osigura sredstva za ostvarivanje prava na podmirenje troškova stanovanja, pod uvjetima i na način propisan Zakonom.

Odredbom stavka 4. istog članka utvrđeno je da su Veliki Gradovi i gradovi sjedišta županija dužni u svom proračunu osigurati sredstva za uslugu prehrane u pučkim kuhinjama, kao i pružanje usluga smještaja u prihvatilištu ili prenoćištu za beskućnike na način propisan Zakonom.

Odredbom stavka 5. istog članka propisano je da jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave mogu osigurati sredstva za ostvarivanje novčanih naknada i socijalnih usluga stanovnicima na svom području u većem opsegu nego što je utvrđeno Zakonom, na način propisan njihovim općim aktom.

Prijedlogom Odluke o socijalnoj skrbi utvrđuju se prava na naknadu troškova stanovanja (pravo na naknadu za podmirenje troškova najamnine, pravo na naknadu za troškove električne energije, pravo na naknadu za troškove isporučene toplinske energije, pravo na naknadu za troškove isporuke plina i pravo na naknadu za troškove komunalnih usluga) i to u širem opsegu u odnosu na Zakon. Prijedlogom Odluke utvrđuje se i pravo na uslugu prehrane u pučkoj kuhinji.

Pored navedenog, prijedlogom Odluke, u većem opsegu nego je utvrđeno Zakonom, utvrđuju se slijedeći oblici socijalnih prava i usluga: pravo na pomoć za nabavu opreme novorođenčeta, pravo na besplatnu hranu za dojenčad, pravo na pomoć za podmirenje troškova boravka djece u jaslicama i vrtićima, pravo na pomoć za podmirenje troškova marende i prehrane u produženom boravku učenika osnovnih škola, pravo na uslugu pomoći u kući, pravo na pomoć za podmirenje troškova javnog prijevoza, pravo na pomoć za podmirenje pogrebnih troškova, pravo na smještaj i liječenje u Psihijatrijskoj bolnici Lopača i pravo na novčanu pomoć za umirovljenike.

Donošenjem Zakona jedinice lokalne samouprave obvezne su uskladiti svoje akte s istim te je bilo potrebno izvršiti usklađivanje odredaba Odluke o socijalnoj skrbi sa odredbama Zakona, donošenjem predmetnog nacrtu prijedloga Odluke o socijalnoj skrbi.

U odnosu na raniju Odluku, prijedlogom nove Odluke proširen je broj korisnika socijalne skrbi. Naime, sukladno novoj Odluci, sve oblike pomoći mogu ostvariti i stranci i osobe bez državljanstva sa stalnim boravkom na području grada.

Osim toga, utvrđivanjem novih uvjeta, kao što su uvjet udomiteljstva ili intelektualni uvjet, također se utjecalo na proširenje broja korisnika.

Unošenjem uvjeta udomiteljstva u novu Odluku, omogućava se udomiteljima s područja grada Rijeke ostvarivanje prava na besplatni vrtić i besplatnu prehranu i osnovnim školama. Ujedno se omogućava djetetu s prebivalištem na području grada Rijeke, udomljenom u udomiteljskoj obitelji s prebivalištem izvan grada, pravo na oslobađanje plaćanja troškova vrtića u visini mjesečne cijene za usluge redovitog programa predškolskog odgoja ustanove Dječji vrtić Rijeka.

Korisniku socijalne usluge pomoći u kući kojemu ne navedeno pravo priznato temeljem Zakona u iznosu od 50% cijene usluge pomoći u kući, Grad preuzima obvezu plaćanja razlike do pune cijene troškova usluge u kući. Također, jedna od novina Odluke je i omogućavanje besplatnog prijevoza darivateljima krvi unutar zona na kojima javni prijevoz obavlja Autotroleja, a koje je do sada bilo omogućeno isključivo na linijama unutar područja grada.

Konačno, pitanja nadležnosti i postupka ostvarivanja prava te postupka povrata neosnovano primljene pomoći, detaljnije su uređena.

II. OBRAZLOŽENJE PRIJEDLOGA ODLUKE

Opće odredbe

Odluka o socijalnoj skrbi je opći akt kojim se temeljem Zakona utvrđuju prava koje osigurava Grad Rijeka propisana u Zakonu o socijalnoj skrbi, prava iznad standarda propisanih zakonom uvjeti i način njihova ostvarivanja, korisnici socijalne skrbi i postupak za ostvarivanje tih prava.

Utvrđuje se da riječi i pojmovi koji se koriste u Odluci, a koji imaju rodno značenje odnose se jednako na muški i ženski rod, bez obzira u kojem su rodu navedeni.

Općim odredbama određeno je da poslove u svezi s ostvarivanjem prava iz socijalne skrbi propisanih Prijedlogom odluke obavlja Odjel gradske uprave za zdravstvo i socijalnu skrb.

Nadalje je utvrđeno da se prava iz socijalne skrbi utvrđena Odlukom ne mogu ostvariti na teret Grada Rijeke ako je zakonom ili drugim propisom određeno da se ostvaruju prvenstveno na teret Republike Hrvatske te drugih pravnih ili fizičkih osoba.

Propisano je da poslove ili dio poslova u ostvarivanju prava iz socijalne skrbi propisanih ovom Odlukom, Grad može povjeriti nadležnom tijelu za socijalnu skrb za područje grada Rijeke, na osnovu ugovora. Ujedno je utvrđeno da broj korisnika koji mogu ostvariti pojedina prava propisana Odlukom može biti ograničen ovisno o stanju sredstava u proračunu Grada, osim kod ostvarivanja prava na koje je Grad obavezan Zakonom o socijalnoj skrbi.

Korisnik socijalne skrbi

U ovom poglavlju određen je korisnik socijalne skrbi sukladno Zakonu o socijalnoj skrbi i Odlukom, te je utvrđeno da prava iz socijalne skrbi utvrđena Odlukom mogu ostvariti hrvatski državljani s prebivalištem na području Grada, stranci i osobe bez državljanstva sa stalnim boravkom na području Grada.

Uvjeti za ostvarivanje prava iz socijalne skrbi

Člankom 7. propisani su uvjeti (socijalni uvjet, uvjet prihoda, posebni uvjet, uvjet tjelesnog ili intelektualnog oštećenja, uvjet korištenja doplatka za djecu, uvjet darivanja krvi, uvjet mirovinskog prihoda te uvjet udomiteljstva) temeljem kojih korisnik može ostvariti prava iz socijalne skrbi.

Člankom 8. propisano je da korisnik ispunjava uvjet ako na temelju rješenja nadležnog tijela za socijalnu skrb ostvaruje jedno od prava i to: pravo na zajamčenu minimalnu naknadu, pravo na doplatu za pomoć i njegu i pravo na osobnu invalidninu.

Člankom 9. utvrđeni su cenzusi prihoda za ostvarivanje prava iz socijalne skrbi utvrđenih Odlukom. Propisano je da uvjet prihoda ispunjava korisnik s prihodom i to: samac do 2.000,00 kuna, dvočlano kućanstvo do 2.900,00 kuna, tročlano kućanstvo do 3.900,00 kuna, četveročlano kućanstvo do 5.000,00 kuna, ako kućanstvo ima više od četiri člana, cenzus prihoda za svakog se člana povećava za 700,00 kuna. Istim člankom definirano je što se smatra prihodom te doplatci, naknade i potpore koje se ne uračunavaju u prihode.

Prava iz socijalne skrbi

U ovom poglavlju utvrđena su prava iz socijalne skrbi koje se ostvaruju temeljem Odluke.

Prava iz socijalne skrbi su:

1. pravo na naknadu za troškove stanovanja i to:
 - 1.1. pravo na naknadu za troškove najamnine,
 - 1.2. pravo na naknadu za troškove električne energije,
 - 1.3. pravo na naknadu za troškove isporučene toplinske energije,
 - 1.4. pravo na naknadu za troškove isporuke plina,
 - 1.5. pravo na naknadu za troškove komunalnih usluga,
2. pravo na pomoć za uslugu prehrane u Pučkoj kuhinji,

3. pravo na pomoć za nabavu opreme novorođenčeta,
4. pravo na besplatnu hranu za dojenčad,
5. pravo na pomoć za podmirenje troškova boravka djece u jaslicama i vrtićima,
6. pravo na pomoć za podmirenje troškova marende i prehrane u produženom boravku učenika osnovnih škola,
7. pravo na uslugu pomoći u kući,
8. pravo na pomoć za podmirenje troškova javnog prijevoza,
9. pravo na pomoć za podmirenje pogrebnih troškova,
10. pravo na smještaj i liječenje u Psihijatrijskoj bolnici Lopača,
11. pravo na novčanu pomoć za umirovljenike.

Definirano je da se prava iz socijalne skrbi utvrđena ovom odlukom ne mogu prenositi na drugu osobu, niti nasljeđivati te da korisnik može istodobno ostvariti više pojedinačnih prava odnosno oblika pomoći, ako njihovo istodobno ostvarivanje ne proturječi svrsi za koju je ostvarivanje namijenjeno, izuzev ako ovom Odlukom nije drugačije određeno.

Odbredbama članaka 17. do 43. Odluke utvrđeni su sadržaj, uvjeti i način za ostvarivanje svakog pojedinog prava.

Nadležnost i postupak

U ovom poglavlju propisan je postupak za ostvarivanje prava iz socijalne skrbi utvrđenih ovom Odlukom. Utvrđeno je da je postupak hitan te da se pokreće na zahtjev stranke, njezinog bračnog druga, izvanbračnog druga, životnog partnera, punoljetnog djeteta, roditelja, skrbnika ili udomitelja te putem nadležnog tijela za socijalnu skrb.

Propisano je da se zahtjev podnosi Odjelu te da je uz zahtjev za pokretanje postupka za ostvarivanje prava iz socijalne skrbi, kao i tijekom korištenja prava, podnositelj dužan dostaviti, odnosno predočiti Odjelu odgovarajuće isprave odnosno dokaze potrebne za ostvarivanje prava.

Nadalje je propisano da Odjel može odlučiti da se posebno ispituju relevantne činjenice i okolnosti od kojih ovisi ostvarivanje pojedinačnog prava, posjetom obitelji podnositelja zahtjeva ili na drugi odgovarajući način.

Utvrđeno je da o zahtjevu za ostvarivanje prava, odnosno pomoći propisanih ovom Odlukom u prvom stupnju odlučuje Odjel rješenjem ako Odlukom nije drugačije određeno, te da o žalbi protiv rješenja o priznavanju prava na naknadu troškova stanovanja odlučuje nadležno tijelo Primorsko-goranske županije, a protiv rješenja Odjela o ostvarivanju ostalih prava utvrđenih Odlukom ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi.

Propisano je da je Odjel dužan voditi evidenciju i dokumentaciju o ostvarivanju prava iz socijalne skrbi propisanih Odlukom.

Posebno je razrađen postupak vraćanja neosnovane primljene pomoći te je utvrđena mogućnost sklapanja nagodbe o načinu i vremenu povrata neosnovano primljene pomoći pri čemu će se uzimati u obzir imovno stanje i socijalni status Korisnika.

Prijelazne i završne odredbe

Prijelaznim i završnim odredbama propisano je da danom stupanja na snagu ove Odluke prestaje važiti Odluka o socijalnoj skrbi ("Službene novine Primorsko-goranske županije" broj 21/12) te je propisano da ova Odluka stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Službenim novinama Grada Rijeke".

III. Sredstva potrebna za provođenje ove Odluke

Financijska sredstva za provođenje ove Odluke osigurat će se u proračunu Grada Rijeke.

Zakonom o pravu na pristup informacijama ("Narodne novine" broj 25/13) propisana je obveza jedinicama lokalne samouprave da u svrhu savjetovanja sa zainteresiranom javnošću javno objave na internetskim stranicama i na lako pretraživ način nacрте općih akata kojima se uređuju pitanja od značenja za život lokalne zajednice. Ocjenjujući sadržaj ovog akta takvim, Gradonačelnik ga je uvrstio u Plan savjetovanja sa zainteresiranom javnošću za razdoblje listopad-prosinac 2014. godine.

Nacrt akta objavit će se na www.rijeka.hr radi provedbe savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u trajanju od 20 dana.

Opći akt donosi se zbog usklađenja sa zakonskim propisima, a svrha je savjetovanja dobivanje povratnih informacija od zainteresirane javnosti u svezi predloženih rješenja.